

ŠOKIAI

1. KAI UŽAUGA DUOBILĀ

Parodė Jonas Radavičius, g. 1878 m., gyv. Tveruose, Plungės r.
Užrašė Juozas Lingys. Sg. CVLMA F 393, ap. 1., b. 108, LKAVChR D51-43(2).

Nuotaikinas, judrus, improvizacijos reikalaujantis šokis su pridainavimu. Šokama trejetukais. Jų gali būti daug. Muzika dviejų dalių po aštuomis taktus, metras 2/4.

The image shows handwritten musical notation on two staves. Staff 1 (measures 1-4) starts with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 2/4 time signature. It consists of four measures of eighth notes. Staff 2 (measures 5-8) starts with a bass clef, a key signature of one sharp, and a 2/4 time signature. It also consists of four measures of eighth notes. Below the notation is the lyrics "Kai u- žau- oj duobilā, duobilā. Su-si-vi-jū, su-si-vi-jā, su-si-vi-jai duobilā".

Šokio eiga

Trejetukai sustoja ratu, kiekvienas susikabina taip: vaikinas atsistoja tarp dviejų merginų ir paima jas už parankių.

I

1. Trejetukais ratu (8 tkt.)

1 – 8 taktas

Kai užauga duobilā, duobilā. 1 x 2

Dainuodami trejetukai eina vienas paskui kitą ratu, tardami žodžius „duobilā, duobilā” smagiai sutrepsi.

2. Dobilo vijimas (8 tkt.)

Vyras paleidžia moteris iš savo parankės, ir trejetuko šokėjai sudaro mažą ratelį, atsisukdami veidais į jo centrą; kiekvienas sukryžiuoja savo rankas ir dešine susikabina su kairėje esančio kaire ranka, o kaire – su dešinėje esančio dešine ranka.

1 – 8 taktas

Susivija, susivija,

Susivija duobilā. 2 x 2

Kiekvienas trejetukas savaip „veja” dobilą: vieni smagiai sukasi vietoje, kiti keičia savo vietą, perbègdamai kitur, kur yra laisviau, treti apibéga vieni kitus, stengdamiesi kuo daugiau „susivyti”, dar kiti, pakélę sukabintas rankas, apsisuka apie save vietoje į vieną ir į kitą pusę. Visi šokėjai juda polkos žingsniu.

Po to šokėjų trejetukai vėl susikabina į parankę ir, dainuodami kitus posmus, kartoja šokio judeisu iš pradžių.

I

Kai užauga duobilā, duobilā...

II

Kai pražydā duobilā, duobilā...

III

Kai nunoka duobilā, duobilā...

IV

Kai nupjuoviem duobilus, duobilus...

V

Kai sugriebiem duobilus, duobilus...

VI

Kai parvežiem

VII

Kai sukroviem...

2. MEŠKUTIS

*P. Bernardas Pigaga, g. 1893 m., gyv. Lydekininkų k., Raitininkų apyl., Alytaus r.
U. Rimas Ruzas 1978 m. Sg. LKAChFR M110-19(1).*

Tai – smagus ir mégstamas kalédinio laikotarpio šokis. Ji šokant galima dar ir pasiausti, pašdykauti. Nors melodija ir nepateikta, veikiausiai tiks bet kuri smagios polkos melodija.

Š o k i o e i g a

Susikabinusios kaip valsui poros sustoja į ratą.

1. Polka (8 tkt.)

1–8 taktas

Visi šoka polką.

2. „Per mešką“ (8 tkt.)

1–8 taktas

Vaikinai atsiklaupia ant abiejų kojų, pasilenkia ir rankomis atsiremia į žemę (tarsi meškos). Merginos peržengia, peršoka, perlipa per jų nugaras į vieną ir į kitą pusę. „Meškos“ veikiausiai nebus pasyvios, krës pokštus, erzins merginas, trukdys joms peržengti, gaudys už kojų, palikdamos jas, pavyzdžiui, „apžergus mešką“ sėdėti ir pan.

3. AŠ OŽELIS MIKITŪ

AJ o- že-la Mi-ki-ty, ves-ki t ma-ni prie ki-ty.

Buvo šokamas apie Telšius – plačioje apylinkėje. Tarpukaryje kalbinta pateikėja apgailestavo, kad jau apie penkiasdešimt metų „Oželis“ nešokamas, atsimenanti jį tik iš vaikystės, jaunystės. Anksčiau šokdavo pridainuodami, bet vėliau, muzikantams pradėjus vis daugiau šokių muzikos groti (kaip nurodo pateikėja – smuiku, klarneta), ir šis šokis perėjo į jų repertuarą, tačiau pridainuojamas tekstas išliko.

Šoka du vyrai (ar keli tokie vyrių dvejetai), sustoję vienas priešais kitą. Tai – ne tik šokis, bet ir šio gyvulio charakterio, elgesio imitavimas. Dar daugiau – tai tarsi dviejų užsispyrusių „ožių“ kova. Tempas neskubus, melodija dviejų dalių po aštuonis taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Vyrai sustoja vienas priešais kitą, tarsi pasiruošę susigrumti: grėsmingai žvelgia vienas į kitą, kojos – plačiau, tvirtai remiasi į žemę, kiek pasvirę į priekį, krūtinės „išpūtos“, rankos sukabintos už nugaros.

1. „Grasinimai“ vienas priešais kitą (8 tkt.)

Aš oželis Mikity,

Veskit mani prie kitų.

2 x 2

1 taktas

„Viens“ – vyrai pasvyra į dešinį šoną, kojų nepakelia, bet svorį perkelia ant dešinės kojos;
„du“ – dabar pasvyra kairėn, svorį perkeldami ant kairės kojos.

2 taktas

Šokėjai pašoka tris kartus ant abiejų kojų („viens-ir-du“).

3–4 taktas

Visi pakartoja 1–2 takto judesius.

5–8 taktas

Vyrai kartoja 1–4 takto žodžius ir judesius.

2. „Kova“ – pasikeitimai vietomis (8 tkt.)

1 taktas

Piktai žvairuodami vienas į kitą, vyrai pašoka ant abiejų kojų, ore pasisuka ketvirtą rato dešinę ir nusileidžia ant žemės („viens“) šonu (kairiuoju petimi) vienas kito atžvilgiu. Tada pašoka dar kartą ir, pasisukę ore pusę rato kairėn, nusileidžia ant žemės („du“) kitu šonu (dešiniuoju petimi) vienas kito atžvilgiu.

2 taktas

„Viens-ir“ – dviem šoniniais pristatomaisiais žingsniais kas aštuntinė šokėjai nugaromis keičiasi vietomis. Pradėdami judėti, „užsimoja“ galva, tarsi ketindami ragais vienas kitą durti, kaip du tikri ožiai grumtyne;

„du“ – atsispyrė abiem kojomis, vyrai pašoka į viršų, ore pasisuka ketvirtą rato kairėn, nusileidžia ant dviejų kojų („du“) ir sustingsta vienas priešais kitą „lyg jkasti“.

3–4 taktas

Visi kartoja 1–2 takto judesius.

5–8 taktas

Vyrai dar kartą pakartoja 1–4 takto judesius.

P. A. Eremienė, 71 m., gyv. Pamarkijos k., Navarėnų vlsč., Telšių aps.

U. P. Mockaitis. Sg. LTR 928(47), pl. 514 (7), ml. šfr. 2927(23); LKACChF R O 33-49(1).

4. KIAULĖS – GRIKIŪS

Vakaronėse paplitusio šio šokio varianto lietuvių tradicijoje atsekti neįmanoma. Veikiausiai jis šokių entuziastų patraukliai sukomponeotas, remiantis skirtingais šaltiniais: melodija nusiklausyta iš estų, iš dalies perimti ir judesiai, pridainuojamas tekstas pridėtas iš Skuodo r. paplitusio šokio, ir visi šokio judesiai sudėlioti taip, kad smagu ir lengva būtų šokti.

Lietuvos nacionalinio kultūros centro archyve rastus tradicinius šio šokio variantus pateikiame.

*Parodė Antanas Šleinys, g. 1901 m., gyv. Kruopių k., Barstyčių apyl., Skuodo r.
Užrašė A. Gedvilas 1972 m. Sg. LKACHR P-231-45(1).*

Tai vienas iš nedaugelio grupinių porinių šokių, kurio eigoje pakeičiami partneriai. Šokėjams tie pasikeitimai partneriais visada patrauklūs, žaismingi, pridedantys papildomo smagumo. Šokis turi talaluškinį pridainavimą. Muzika dviejų dalių po aštuonis taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Visi poromis sustoja į ratą. Porininkai stovi nesusikabinę, veidais vienas į kitą, vaikinai nugara į rato centrą.

1. Suplojimai, trepsėjimai ir apsisukimai (tkt.)

1 taktas

Kiaulės – grikiūs,...

Šokėjai suploja 3 kartus („viens-ir-du“) prieš save rankomis.

2 taktas

...kiaulės – grikiūs,

Visi sutrepsti („viens-ir-du“).

3 – 4 taktas

Senuos merguos nepalékėt. 2 x 2

Keturiais žingsniais šokėjai apsisuka aplink save per dešinį petj.

5 – 8 taktas

Visi pakartoja 1-4 takto žodžius ir judesius, tik dabar apsisuka aplink save per kairį petj.

2. Rankų siūbavimas ir apsukimai po ranka (8 tkt.)

1 taktas

Ba pramégos...

Vaikinas dešine ranka paima merginos kairę ranką ir abu šoka polkos žingsnį (pradeda išorinėmis kojomis), tuo pat metu mostelėdami sukabintomis rankomis pirmyn; tiek, kiek veda rankų mostas, pasisuka per išorinius pečius ir šokėjai.

2 taktas

... bus pikta,

Mostelėdami sukabintomis rankomis priešinga kryptimi ir pasisukdami per vidinius pečius bemaž pusę rato, šokėjai vėl šoka polkos žingsnį.

3 – 4 taktas

Bus ir mum tada bluogā.

Trimis žingsniais kas ketvirtinė, ketvirtuoju pristatant, mergina apsisuka po vaikino ranka per dešinę petj; vaikinas pavedėja merginą dviem pristatomaisiais žingsniais.

5 – 6 taktas

Visi pakartoja 1-2 takto žodžiuis ir judesius.

7 – 8 taktas

Šokėjai mosteli judėjimo kryptimi (į priekį), paleidžia sukabintas rankas ir mergina trimis žingsniais kas ketvirtinė, ketvirtuoju pristatant, nueina link priekyje stovėjusios poros vaikino. Vaikinai kiek atsisuka ir laukia ateinančių naujų merginų.

Yra ir kitų pridainuojamo teksto variantų:

*Anuoj pusiej kamarnyka
Trys kavalkai žemies lika,
Mes toj žemiej grikius siesim –
Seniem bernam (merguom) supenesim.*

*Šiemet grikiai nederieja,
Seni bernā (merguos) supelieja.
Dél tuo jie (jos) ir supelieja,
Kad mergelių (bernielių) nemylieja.*

Yra ir kitų, be partnerio keitimo, šio šokio variantų: juose arba antrojoje dalyje 5-8 taktą šokėjai kartoja 1-4 takto judesius priešinga kryptimi, arba visą antrą dalį šoka polką.

*Parodė Ona Petraitienė, g. 1917 m., gyv. Skliaučių k., Varlaukio apyl., Raseinių r.
Užrašė O. Rybakovas 1983 m. Sg. LKAChR P231-44(2).*

Čia šokis vadintas „Rinkeliu“, o jo tekstas pasakoja kitą istoriją:

*Kiaulé žila, kiaulé žila,
O paršiukai degli.
Kas parvaré, kas uždaré,
Jau to vaikio néra.*

Vienas šokio variantas užrašytas ne Žemaitijoje (B. Juodzevičius 1955 m. jį užrašė Anykščių r.). Čia pridainuojamas kiek kitoks teksto variantas, o antrojoje dalyje šokama polka:

*Žila kiaulé, žila kiaulé,
Paršeléliai dryži,
Kas tos kiaulés nemylés,
Paršelélių naturés.*

5. LAPĖ ŽĄSĮ TYKU TYKU

Parodė J. Vaitkūnienė, gyv. Bališkiuose, Pakruojo r.

Užrašė J. Dovydaitis 1932 m. Sg. LTR 461a(297), LKACHR L26-9(1).

Lapė žąsį ty-ku, ty-ku, žą-sis ré-kiai—gy-vu oy-vu!

Smagus, su charakteringu mojavimo rankomis judesių šokis, labai tinkantis ir patinkantis vaikams.
Muzika dviejų dalių po aštuonis taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Kartu šoka 2 poros (4 šokėjai), sustoję kryžiumi, t. y. visi keturi stovi nesusikabinę mažame ratuke, veidais į rato centą ir į savajį porininką (porininkas stovi ne šone, o priešais).

1. Rankų mostai (8 tkt.)

1 – 2 taktais

Lapė žąsį tyku, tyku,

Priešais stovintys vienos poros šokėjai susikabina dešinėmis rankomis ir kas ketvirtinė tris kartus moja: pirmyn-atgal-pirmyn pagal vaikiną arba pagal merginą, kaip kam patogiau. Likusią antro takto ketvirtinę šokėjai išnaudoja sukabintų rankų paleidimui ir atitraukimui iš rato centro. Tai daro tam, kad netrukdytų būsimiems kitos poros veiksmams.

3 – 4 taktas

Žąsis rékiai — gyvu gyvu!

Dabar 1-2 takto veiksmus – rankų mostus – atlieka kitos poros šokėjai.

5 – 8 taktas

Visi pakartoja 1-4 takto žodžius ir judesius.

2. Sukimasis parankėmis (8 tkt.)

1 – 2 taktas

Susikabinę dešinėmis parankėmis, porininkai polkos žingsniu apsisuka beveik pilną ratą.

3 – 4 taktas

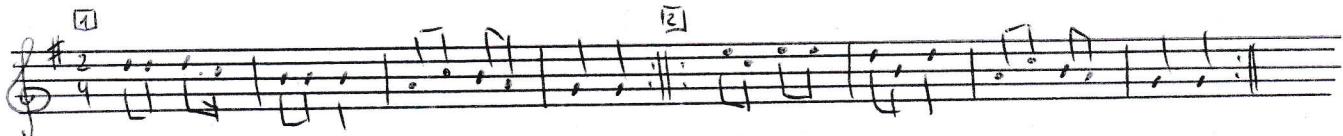
Dabar šokėjai sukasi su kitos poros šokėjais: mergina su savo, o vaikinas su savo kaimynais iš kairės. Tuo pačiu polkos žingsniu, tik susikabinę kairėmis parankėmis, jie apsisuka vieną ratą.

5 – 8 taktas

Šokėjai pakartoja 1-4 takto sukinius: dešinėmis parankėmis su savo porininku, kairėmis su kaimynais. Pabaigoje visi vėl atsisuka veidais į ratelio centrą.

6. ŽEMAITÉLIS / ŽEMAITÉLIŲ POLKA

Parodė Ona Jakienė, g. 1938 m., gyv. Lomiuose, Tauragės r.
Užrašė Inga Mieželytė 1988 m. Sg. LKACHR P231-48(8).

Smagus, nekomplikuotas, tačiau ilgiau šokant reikalaujantis fizinės ištvermės šokis. Muzika dviejų dalių po aštuonis taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Porininkai sustoja vienas prieš kitą ir susikabina abiem rankomis paprastai žemai.

1. Šoksniai (8 tkt.)

1 taktas

„Viens“ – kiekvienas treptelėdamas nušoka abiem kojomis (i orą pašoka dar prieštaktyje); „du“ – šokėjai šokteli kaire koja, o dešinę koją tuo metu 45° aukštyje užkryžiuoja priešais kairę.

2 taktas

Visi pakartoja 1 takto judesius, tik dabar šokteli ant dešinės, o užkryžiuoja priešais kairę koją.

3 – 8 taktas

Šokėjai dar tris kartus pakartoja 1-2 takto judesius.

2. Švytuoklinis žingsnis (8 tkt.)

1 – 8 taktas

Nekeisdami susikabinimo visi šoka švytuoklinį žingsnį, t. y. kas ketvirtinė švaisto kojas į šalis.

Pasak Jozefos Tamošaitienės, g. 1902 m., gyv. Žemaičių Naumiestyje, Šilutės r. toks šokis jų krašte vadinosi „Žemaitikė“.

7. CIS POLKA

Parodė E. Patockienė, gyv. Klausučiuose, Biržų r.

Užrašyta 1953 m. Aprašq be pilnos metrikos atsiuntė rajono kultūros skyriaus darbuotojai. Sg. LKACChR P231-

Smagus, jvairiai plojimais „pagardintas“ šokis. Muzika dviejų dalių po aštuonis taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Šoka neribotas, laisvai pasklidusių porų skaičius. Pradžioje porininkai stovi nesusikabinę vienas prieš kitą.

1. Plojimai ir apsisukimai (8 tkt.)

1 taktas

Šokėjai suduoda du kartus abiem rankom sau per šlaunis.

2 taktas

Visi muša kaire ranka sau į dešinę krūtinės dalį, po to – dešine ranka į kairę krūtinės dalį.

3 – 4 taktas

Keturiais žingsniais kas ketvirtinė šokėjai apsisuka aplink per dešinį petj.

5 – 8 taktas

Visi kartoja 1-4 takto judesius, tik dabar sukas aplink per kairį petj.

2. Plojimai ir apsisukimai (8 tkt.)

1 – 2 taktas

Kiekvienas suploja krūtinės aukštysteje priešais save, tada sumuša vienas kitam dešiniais delnais, dar kartą priešais save ir dabar jau vienas kitam sumuša kairiais delnais.

3 – 4 taktas

Šokėjai pavieniui apsisuka aplink save per kairį petj.

5 – 6 taktas

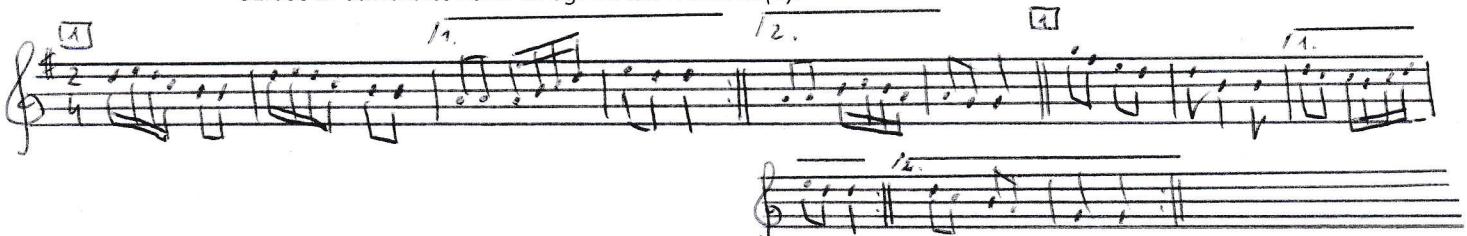
Visi kartoja 1-2 takto plojimus, tik pirma sumuša vienas kitam kairiais, po to dešiniais delnais.

7 – 8 taktas

Šokėjai vėl apsisuka aplink save, tik dabar per dešinį petj.

8. PAPLIAUKŠTINĖ

Parodė Elena Laurinavičienė, g. 1892 m., gyv. Molynės k., Skirsnemunės apyl., Jurbarko r.
Užrašė D. Savickaitė 1972 m. Sg. LKACChR P231-31(3).

Pokos žingsnio šokis su smagiais papliaukšėjimais. Muzika dviejų dalių po aštuonis taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Susikabine krepšeliu pro priekj, porininkai sustoja ratu, pasisukę kairiais pečiais į rato centrą.

1. Polkos žingsniu pirmyn, patrepsēti , suplaukšét i ir apsisukti (8 tkt.)

1 – 4 taktas

Visi šoka 4 polkos žingsnius pirmyn. 4 takto pabaigoje šokėjai paleidžia sukabintas rankas ir atsisuka veidais vienas į kitą.

5 taktas

Pasisukdami per dešinj petj ketvirtj rato, visi sutrepsi („viens-ir-du“), tuo pat metu tris kartus suplodami rankomis.

6 taktas

Šokėjai kartoja 5 takto judesius, tik dabar pasisuka pusę rato per kairj petj.

7 – 8 taktas

Kiekvienas apsisuka aplink save per dešinj petj.

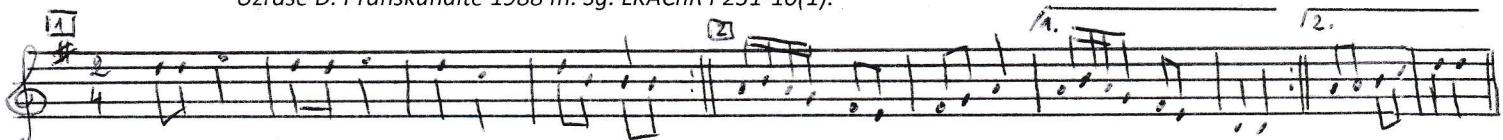
2. Polka (8 tkt.)

1 – 8 taktas

Visi šoka polką ratu prieš saulę. Pabaigoje šokėjai vėl susikabina krepšeliu pro priekj.

9. ŠVEDŲ POLKELĖ

Parodė Stasė Dargužienė, g. 1917 m., gyv. Pranionių k., Naujamiesčio apyl., Panevėžio r.
Užrašė D. Pranskūnaitė 1988 m. Sg. LKACR P231-10(1).

Smagus, paremtas besikartojančia žingsnių kombinacija, šokis. Muzika 4 dalių po aštuonis taktus, bet pirmoji melodija kartojama tris kartus, o antroji tik vieną kartą.

Šokio eiga

Poros susikabina kaip suktiniui (t. y. kairiosios sukabintos ir pusiau sulenkotos rankos maždaug sulig merginos krūtine, vaikinas apkabina merginą dešiniajai per juosmenį, merginos dešinioji ranka laisva).

1. Poromis ratu (8 tkt.)

1 taktas

Pradėdami dešinėmis kojomis šokėjai šoka polkos žingsnį pirmyn, kiek dešinėn.

2 taktas

Pradėdami kairėmis kojomis porininkai šoka polkos žingsnį pirmyn ir kiek kairėn.

3 taktas

Kiekvienas žengia du žingsnius kas ketvirtinė pirmyn.

4 taktas

Visi sutrepsi („viens-ir-du“).

5 – 8 taktas

Šokėjai pakartoja 1-4 takto judesius.

2. Aplink vaikiną (8 tkt.)

1 – 8 taktas

Vaikinas priklaupia ant kelio, poros šokėjai paduoda vienas kitam dešiniąsias rankas. Mergina šoka aplink vaikiną pilną ratą, du kartus atlkdama aprašytą 1 figūros 1-4 takto žingsnių junginį.

3. Sukimasis po ranka (8 tkt.)

1 – 4 taktas

Vaikinas atsistoja, o mergina jau minėtu žingsnių junginiu sukasi po dešiniąja vaikino ranka per dešinį petj.

5 – 8 taktas

Visi pakartoja 1-4 takto judesius, tik dabar mergina sukasi į priešingą pusę, t. y. per kairį petj.

4. Polka (8 tkt.)

1 – 8 taktas

Šokėjai šoka polką ratu.

10. ŠPICPOLKĖ

Parodė Uršulė Damonskienė, g. 1907 m., gyv. Konteniu k., Telšių r.
Užrašė V. Budrevičius 1988 m. Sg. LKACHR P231-49(7).

Labai lengvas ir smagus, azartiškas ketvertuko (2 porų) šokamas šokis. Pirmoje dalyje visi tik trepsi, ploja rankomis, o antrojoje, visi susikabinę rankomis jau turi vikriai keistis vietomis, t.y. už nugaros stovinti pora pereina priekin, o buvusi priekinė pora atsiduria už nugaros. Muzika dviejų dalių po aštuonis taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Dvi poros sustoja viena paskui kitą, sudarydamos šokėjų ketvertuką. Šokio pradžioje rankomis nesusikabina.

1. Trepsėjimai ir plojimai (8 tkt.)

1 – 2 taktas

Kiekvienas sudaužia išorine koja du kartus į grindis, tada tris kartus („viens-ir-du“) suploja priešais save rankų delnais.

3 – 8 taktas

Šokėjai dar 3 kartus pakartoja 1-2 takto judesius. Pabaigoje ketvertas susikabina: pora tarpusavyje susikabina vidinėmis rankomis, laisvąsias išorines paduoda kitai porai (vieni už nugaros, kiti – priekyje stovinčiai).

2. Vaikščiojimas pasikeičiant vietomis (8 tkt.)

1 – 2 taktas

Priekinės poros šokėjai mosteli pirmyn ir paleidžia vidines rankas, pasisukdami į išorę, keturiais paprastaisiais žingsniais kas ketvirtinė užeina už antrosios poros, kuri, mostelėdama vidinėmis rankomis pirmyn, paėjėja keturis žingsnius į priekj, t. y. abi ketvertuko poros pasikeičia vietomis.

3 – 4 taktas

Visi kartoja 1-2 takto judesius, tik pirmyn eina pirmoji pora, o antroji užeina už jos.

5 – 8 taktas

Šokėjai pakartoja 1-4 takto judesius.

11. ŠMUKULIS

Parodė Pranas Viskontas, g. 1923 m., gyv. Palangoje.
Užrašė Zita Baniulaitytė 1989 m., pagal Palangos folkloro ansamblio „Méguva“ vaizdo įrašą šifravo Audronė Vakarinienė.

The musical notation consists of two staves of music. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The second staff starts with a bass clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The lyrics are written below the notes in Lithuanian: "Šou šo-ni šo-ka-va, vai-ke ka-tēn' bo-čia-va. Jei šou šo-ni na-jo-kou-tu, vai-ke ka-tēn' na-bo-čiu-tę". There are two small boxes above the staves, one labeled with a circled '1' and the other with a circled '2'.

Šis šokis pradžiugins mégstančius šokyje išbandyti vis kitą partnerį, nes kiekvieną kartą kartojant šokį visi atsidurs poroje vis su kitu šokėju. To negana – dar didesnio žaismingumo šiam ir taip smagiam šokiui teikia tai, jog čia dalyvauja vienas „lyšnas“ šokėjas, galintis bet kada iš ramiai šokančiojo paveržti „vietą“. O kas gi nori likti nereikalingas ir, užuot smagiai sukėsis, liūdnai vaikštinėti, taikydamasis vėl sugržti į šokančiųjų tarpat? Yra ir šmaikštus pridainavimas. Šokio muzika dviejų dalių po 8 taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Stovėdami vienas priešais kitą, porininkai susikabina rankomis virš alkūnių. Visos dalyvaujančios šokyje poros stovi ratu, o vienas – „lyšnas“ (gali būti ir vaikinas, ir mergina) – rato viduje (jei tai vaikinas) arba išorėje (jei tai mergina).

1. Sukimasis „kubiliuku“ (8 tkt.)

1 – 4 taktas

Šou šoni šokava,

Vaike katēn' bočiava.

Šoniniu žingsniu ir šiek tiek pritūpę šokėjai smarkiai sukasi pasauliui. 4-o takto antrą ketvirtinę („du“) visi smarkokai trepteldami pristato koją, tuo pačiu sustabdydami sukimąsi ir pasiruošdami keisti kryptį.

5 – 8 taktas

Šokėjai kartoja 1-4 takto žodžius ir judesius, tik sukasi į priešingą pusę. „Lyšnas“ šokėjas ramiai vaikšto rato viduryje (jei tai vaikinas) arba išorėje (jei tai mergina) ir atidžiai stebi šokėjus, ieškodamas labiausiai išsiblaškiusio, kurio vietą, tikėtina, būtų nesunku užimti.

2. Sukimas po ranka (8 tkt.)

1 – 4 taktas

Jei šou šoni našokoutu,

Vaike katēn' nabočioutu.

Šokėjai paleidžia sukabintas vyro dešinę, o moters – kairę rankas, ir vaikinai suka merginas po pakelta kaire ranka. Visi juda polkos žingsniu pirmyn: merginos smarkiai sukasi per dešinį petj, todėl vaikinai juda pirmyn labai lėtai. „Lyšnas“ dalyvis galutinai apsisprendžia, kieno vietą šokyje bandys paveržti.

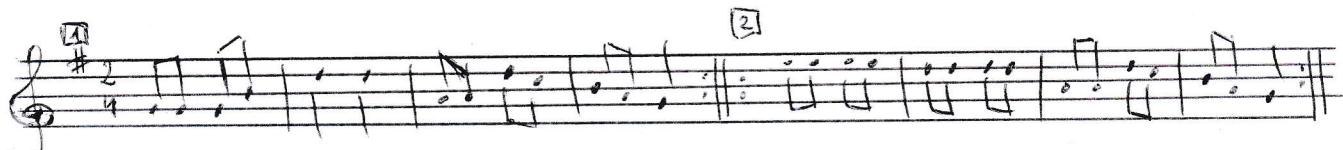
5 – 8 taktas

Visi kartoja tuos pačius žodžius. Merginos ir toliau polkos žingsniu sukasi aplink per dešinį petj, tačiau jau ne po vaikino ranka, o, paleidusios ją, atskirai. Taip besisukdamos jos juda ratu pirmyn link priekyje esančio vaikino. Vaikinai dar labiau sulėtina judėjimą pirmyn (šoka polkos žingsnį beveik vietoje), kad merginos galėtų pavyti priekyje esantį kitą vaikiną. „Lyšnas“ dalyvis, kai tik šokantieji paleidžia sukabintas rankas, įsimaišo arba į vaikiną, arba į besisukančią aplink save merginą ratuką. „Lyšnas“ šokėjas gerai žino, ką nori padaryti, o šokusiajam tai būna staigmena, tad tikimybė, kad jam pavyks pergudrauti tą, kurio vietą ketina užimti, didelę.

Šokis kartojamas jau su kitu partneriu. Taip pat ir „lyšnu“ lieka, veikiausiai, jau kitas šokėjas. Kelis kartus pašokus ir apėjus visą ratą, merginos sugržta pas pirmajį partnerį. Tada, arba anksčiau, jei nusibosta, šokis baigiamas.

12. GRAŽOKĖLIS

Parodė Saliomonas Kilna. G. 1901 m., gyv. Gudelių k., Paežerių apyl., Vilkaviškio r.
Užrašė D. Gapšytė 1981 m. Sg. LKAChFR K194-36(2).

Tai vienas iš „Grasytinio“ (Klumpakojo) variantų, nors melodija ir nepanaši į plačiai paplitusią ir visiems žinomą. Muzika dviejų dalių po aštuonis taktus, metras 2/4, pridainuojamo teksto čia nėra.

Šokio eiga

Porininkai sustoja vienas priešais kitą.

1. Sukimasis parankėmis (8 tkt.)

1 – 4 taktas

Žengdami paprastuoju žingsniu kas ketvirtinė, visi sukasi pasauliui, susikabinę dešinėmis parankėmis.

5 – 8 taktas

Šokėjai kartoja 1-4 takto judelius, tik sukasi prieš saulę, o susikabina kairėmis parankėmis.

2. Sutrepšėjimai, pasikeitimai vietomis, grasymas, suplojimas ir apsisukimas aplink save (8 tkt.)

1 taktas

Visi (nesusikibę ir stovėdami vienas priešais kitą) šoka polkos žingsnij, truputį pasisukdami į dešinę.

2 taktas

Šokėjai kartoja 1 takto žingsnius, tik dabar pasisuka pusę rato į kairę.

3 – 4 taktas

Visi trimis žingsniais kas ketvirtinė, ketvirtuoju treptelint, pasikeičia vietomis, prasilenkdami dešiniais pečiais.

5 – 6 taktas

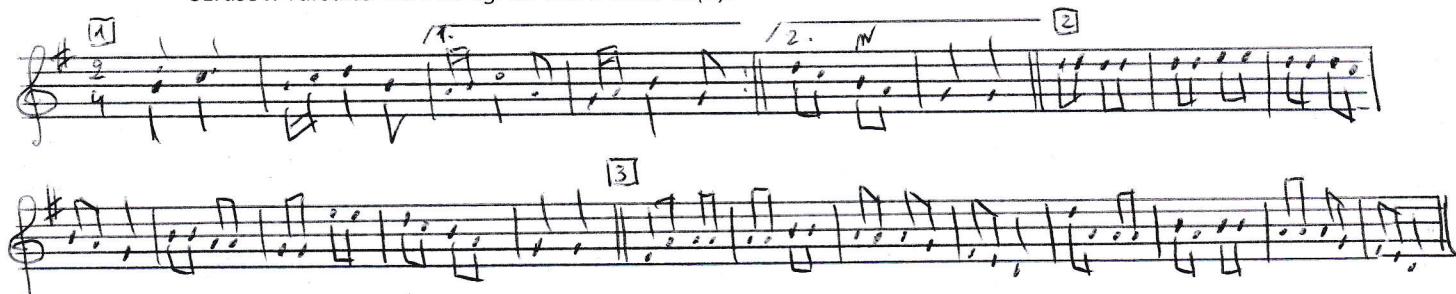
Šokėjai pagraso vienas kitam dešinės, po to – kairės rankos smiliumi.

7 – 8 taktas

Suplodami rankomis priešais save visi trimis žingsniais kas ketvirtinė, ketvirtuoju treptelint, apsisuka vietoje per dešinj petj.

13. MEILUTĖ (KUCHANUŠKA)

Parodė Simonas Bernatavičius, g. 1901 m., gyv. Žagarių k., Alytaus r.
Užrašė J. Tursaitė 1971 m. Sg. LKAChFR KS62-19(1).

Ši rusišku (arba išverstu į lietuvių kalbą) pavadinimu, bet tradicinė lietuviška melodija porinj-grupinj šokį šokdavo vakarėliuose ne tik Dzūkijoje, bet ir kitų Lietuvos regionų pakraščiuose. Muzika trijų dalių: pirmoji trunka šešiolika, kitos aštuonis taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Viena priešais kitą stovinčios, nesusikabinusios šokėjų poros sustoja ratu (vyrai – nugaromis į rato centrą).

1. Plojimai ir vaikščiojimai (16 tkt.)

1 taktas

Šokėjai suploja 2 kartus priešais save.

2 – 4 taktas

Penkiais žingsniais, šeštuoju pristatant, visi juda atbuli atgal, t. y. tolsta vienas nuo kito (vyrai – į rato viduri, merginos atvirkščiai – didina ratą).

5 – 8 taktas

Šokėjai kartoja 1-4 takto judesius, tik dabar juda į priekj. 8 takto pabaigoje visi atsiduria viename rate, greta (dešiniaiš pečiaiš beveik liečiasi) savo porininkų; merginos – veidais į rato centrą, vaikinai – į išorę (verta atkreipti dėmesj, jog merginos gržta ne į menamą vietą savajam porininkui iš dešinės, o į vietą jam iš kairės).

9 – 12 taktas

Visi šoka taip, kaip 5-8 taktą, ir dabar merginos judadar labiau į rato centrą, o vaikinai – į išorę.

13 – 16 taktas

Šokėjai kartoja 1-4 taktos judesius, skirtumas tik toks, jog merginos gržta į buvusias vietas didindamos ratą, o vaikinai – mažindami. Pabaigoje visi susikabina rankomis: vaikinas dešine, mergina – kaire.

2. Rankų siūbavimas ir apsukimai po ranka (8 tkt.)

1 taktas

Porininkai šoka polkos žingsnį (pradeda išorinėmis kojomis) ir moja sukabintomis vidinėmis rankomis pirmyn, tuo pačiu kiek pasisukdami jadesio kryptimi.

2 taktas

Visi šoka polkos žingsnį, pradėdami vidinėmis kojomis, ir moja sukabintas rankas priešinga kryptimi; tuo pačiu vėl visu kūnu pasisuka jadesio kryptimi.

3 – 4 taktas

Keturiais paprastaisiais žingsniais kas ketvirtinė mergina apsisuka po dešine vaikino ranka per dešinj petj; vaikinas pavedėja merginą dviem pristatomaisiais žingsniais.

5 – 8 taktas

Šokėjai pakartoja 1-4 takto judesius priešinga kryptimi.

3. Polka (8 tkt.)

1 – 8 taktas

Visi šoka polką ratu.

14. SPYRĖ DŪRĖ

Parodė Petras Kazlauskas, g. 1923 m. Tintelių k., Kūlupėnų apyl., Kretingos r., dabar gyv. Kretingoje.
1999 m. jis išmokino šokti Palangos folkloro ansamblį „Méguva”; pagal jų vaizdo įrašą šokį šifravo Audronė Vakarinienė.

Tai dar vienas šokis, kurio eigoje, merginoms vis judant ratu į priekį, nuolat keičiasi šokio partneriai. Apėjusios visus dalyvaujančius šokėjos vyru, nerginos jau gerai žino, kas yra geriausias šokėjas ar su kuo šokti smagiausia. Muzika dviejų dalių po aštuonis taktus, metras 2/4.

Šokio eiga

Šokėjų poros, susikabinusios krepšeliu pro priekį, sustoja ratu.

1. Spyruoklinis žingsnis, patrepsejimai ir merginų paėjimai pirmyn (8 tkt.)

1 taktas

Stovint ant kairės (atraminės) kojos:

„viens“ – tiesi dešinę koją pirmyn;

„du“ – dešinę koją pritraukti prie kairės kojos kulkšnies, beveik pristatant pirštais.

2 taktas

Pradedant dešine koja, visi sutrepsi vietoje.

3 – 4 taktas

Šokėjai pakartoja 1-2 takto jadesius, tik kita koja.

5 – 6 taktas

Visi vėl kartoją 1-2 takto jadesius.

7 – 8 taktas

Poros paleidžia sukabintas rankas. Trimis paprastaisiais žingsniais kas ketvirtinė, ketvirtuoju pristatant, merginos juda ratu pirmyn. 8 takto pabaigoje jos jau stovi prie buvusių priešais (priekyje) vaikinų ir susikabina krepšeliu pro priekį su jais.

2. Paėjimai ir apsisukimai (8 tkt.)

1–2 taktas

Pradėdami dešine koja, šokėjai juda polkos žingsniu pirmyn.

3 – 4 taktas

Nekeisdami susikabinimo ir žengdami tris paprastuosius žingsnius, ketvirtuoju pristatant, šokėjai sukas prieš Saulę vieną ratą.

5 – 6 taktas

Visi pakartoja 1-2 takto jadesius, tik dabar pradeda kaire koja.

7 – 8 taktas

Šokėjai sukas kaip ir 5–6 taktą, tik priešinga kryptimi

15. DUJA

Parodė J. Grikšienė, gyv. Benininkų k., Pagėgių sav.
Užrašė A. Brazdeikis 1937 m. Sg. LTR 1167(658); LKACHFR D-48(1).

Tai – paprastas, bet smagus, įvairiose Žemaitijos vietovėse skirtingais variantais ar bent jau su skirtingais pridainuojamais tekstais klestėjęs grupinis šokis. Muzika dviejų dalių po aštuonis taktus.

Šokio eiga

Poros sustoja viena paskui kitą į eilę, bet rankomis nesusikabina.

1. Šoniniai žingsniai ir sutrepšėjimai (8 tkt.)

1 taktas

Ei, duja...

Dviem šoniniais žingsniais porų šokėjai pajuda į šonus: merginos (pradeda kaire koja) į kairę, vaikinai (pradeda dešine koja) – į dešinę pusę. Kad nesusidurtų, porininkai juda taip: merginos neria labiau pro priekį, vaikinai – pro merginų nugaras .

2 taktas

... duja duja,

Visi sutrepsti („viens-ir-du“). Merginos pradeda kaire, vaikinai – dešine koja.

3 – 4 taktas

Katras savo ū-ri-ria ū-ri-ria.

Šokėjai pakartoja 1-2 takto judesius tik į priešingą pusę.

5 – 8 taktas

Visi kartoją 1-4 takto tekštą ir judesius.

2. Puslankiai į šonus (8 tkt.)

1 – 8 taktas

Katras savo radęs radęs

Už rankelas vedas vedas.

Šoniniu žingsniu šokėjai pavieniui vienas paskui kitą suka puslankius į išorę: merginų vora pradeda judėti į dešinę, vaikinų – į kairę. Atsidūrė eilės gale ir susitikę su savo porininku, šokėjai susikabina rankomis ir juda drauge paprastuoju žingsniu kas ketvirtinė iki savo vietas.

Butaičių k., Eržvilko apyl., Jurbarko r. (parodė Ona Remeikiénė, g. 1892 m., užrašė R. Želvytė 1972 m.) šokta kiek kitaip:

Ilgoje voroje stovinčios šokėjų poros susikabinusios abiem rankomis paprastai žemai.

1. Mostai ir sutrepšėjimai (8 tkt.)

Ei, duja duja duja,

Man bernytis (mergytė) širdy guli,

1 taktas

Porų šokėjai energingai moja sukabintomis rankomis į dešinę (pagal merginą) ir atgal.

2 taktas

Visi sutrepši („viens-ir-du“).

3 – 8 taktas

Šokėjai dar tris kartus pakartoja 1-2 takto judesius.

2. Puslankiais į šonus, plojant rankomis (8 tkt.)

Penkias vadžias sutraukiau,

Kol bernytį pritraukiau.

1 – 8 taktas

Visi paleidžia rankas ir, plodami jomis priešais save kas ketvirtinė, pavieniuui vienas paskui kitą (merginos į dešinę, vaikinai – į kairę) paprastuoju žingsniu suka puslankius į išorę. Atsidūrė eilės gale ir susitikę su savo porininku, šokėjai susikabina rankomis ir juda drauge paprastuoju žingsniu kas ketvirtinė iki savo vienos.

Milašaičių k., Plungės r. (parodė Danutė Narkienė, g. 1938 m., užrašė Kazys Poškaitis 1989 m.) dainuotas kitas tekstas, o šokta panašiai. Skirtumas tik toks, kad antrojoje šokio dalyje puslankias į šonus judėjo ne pavieniai šokėjai, o poros („pora – į dešinę, pora – į kairę“):

*Duje duje dujeli
Vilks papjuovi aveli,
Vyrā, eket ratavuoket,
Uožia krauja kaštavuoket.*